

Η πρόσληψη της Καινής Διαθήκης στη λογοτεχνία και την τέχνη

Δέκατη Ενότητα: Η πρόσληψη του Ιησού στη λογοτεχνία

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη

Επίκουρη Καθηγήτρια

Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

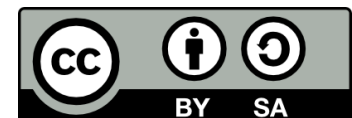

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Θεωρία της πρόσληψης και Καινή Διαθήκη

Η πρόσληψη του Ιησού στη λογοτεχνία

Περιεχόμενα ενότητας 1/2

1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις
2. Σχέση θεολογίας και λογοτεχνίας
3. Τύποι λογοτεχνικών έργων σχετικών με τον Ιησού
4. Λογοτεχνικές βιογραφίες
5. Λογοτεχνικές μεταμορφώσεις
6. Μυθιστορήματα στη μορφή της *imitatio Christi*

Περιεχόμενα ενότητας 2/2

7. Ψευδώνυμες αφηγήσεις για τον Χριστό
8. Θέματα των μυθιστορημάτων 1/3
9. Θέματα των μυθιστορημάτων 2/3
10. Θέματα των μυθιστορημάτων 3/3
11. Συμπεράσματα

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

- Όπως στην ΚΔ έτσι και στη λογοτεχνία υπάρχουν πολλές και διαφορετικές προσωπογραφίες του Ιησού
- Η διαφοροποίησή τους οφείλεται στην ιστορική / πολιτισμική συνάφεια, το είδος και στις ανάγκες που η καθεμιά εξυπηρετεί
- Μία αναζωπύρωση του λογοτεχνικού ενδιαφέροντος για τον Ιησού κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες του 20^{ου} αι.
- Συχνά αυτές οι προσωπογραφίες απέχουν πολύ από εκείνες της ΚΔ αν και αξιοποιούν το υλικό των ευαγγελίων

Σχέση Θεολογίας και λογοτεχνίας

- Μοιράζονται το ίδιο ενδιαφέρον για τη μελέτη και ερμηνεία των κειμένων
- Η λογοτεχνία μπορεί όμως να θέσει ερωτήματα τα οποία αδυνατεί να θέσει η θεολογία
- Οι λογοτεχνικές προσλήψεις του Ιησού επιτρέπουν τη θεώρηση των ευαγγελίων μέσα σε νέες προοπτικές
- Τα λογοτεχνικά έργα, ωστόσο, θα πρέπει πάντοτε να αξιολογούνται ως λογοτεχνικά έργα

Τύποι λογοτεχνικών έργων σχετικών με τον Ιησού

- Λογοτεχνικές βιογραφίες
- Λογοτεχνικές μεταμορφώσεις
- Μυθιστορήματα στη μορφή της *imitatio Christi*
- Ψευδώνυμες αφηγήσεις για τον Χριστό

Λογοτεχνικές βιογραφίες

- Το θέμα τους είναι ο ιστορικός Ιησούς
- Οπτική ενός θεατή: Jim Bishop, *The day Christ died* (1975)
- Η ιδεολογική προσέγγιση του συγγραφέα: Ν. Καζαντζάκη, *Ο τελευταίος πειρασμός* (1953)
- Παρουσιάζουν άνθηση στη δεκαετία 1950

Λογοτεχνικές μεταμορφώσεις

- Η ιστορία του Ιησού μεταφέρεται σε σύγχρονες συνάφειες όπου εμφανίζεται με θαυματουργικό τρόπο
- Αξιοποιούν υλικό των ευαγγελίων και την εικόνα για τον ιστορικό Ιησού
- F. Dostoevsky, *Αδελφοί Καραμαζώφ* / W.T. Stead, *If Christ Came to Chicago* (1894)

Μυθιστορήματα στη μορφή της *imitatio Christi*

- Σύγχρονοι ήρωες που λειτουργούν ως ο Χριστός
- Κυριαρχεί ο Χριστός της πίστης
- Πολλά τέτοια μυθιστορήματα προέρχονται από ευσεβείς ομάδες
- M. Sheldon, *In His Steps* (1896)

Ψευδώνυμες αφηγήσεις για τον Χριστό

- Λογοτεχνικά έργα όπου ο ήρωας έχει χαρακτηριστικά του Χριστού
- Προβολή του τρόπου που ο συγγραφέας κατανοεί τον Χριστιανισμό
- Ο αρχετυπικός χαρακτήρας του σωτήρα
- Ο Ιησούς της ιστορίας
- A. Camus, Ο ξένος / E. Hemingway, Ο γέρος και η θάλασσα

Θέματα των μυθιστορημάτων 1/3

- Η γέννηση κι η νεαρή ηλικία του Ιησού
 - Εναρμόνιση των ευαγγελικών αφηγήσεων ή προτίμηση μίας εκ των δύο
 - Το ζήτημα της σύλληψης του Ιησού
 - Η σφαγή των νηπίων
- Το έργο του Ιησού
 - Έμφαση στο κήρυγμα της αγάπης
 - Το ζήτημα του θανάτου του Ιησού και η πολιτική διάσταση του έργου του
 - Ο Ιησούς ως ιδρυτής θρησκείας (Saramago)
 - Ο Ιησούς ως κοινωνικός κήρυκας (Καζαντζάκης)

Θέματα των μυθιστορημάτων 2/3

- Το ζήτημα των παραβολών (Nino Ricci / ο Ιησούς τις χρησιμοποιεί για να κρύψει το μήνυμά του)
- Τα θαύματα (διαφορετικές εκτιμήσεις ανάλογα με την τοποθέτηση του συγγραφέα)
- Η προδοσία
 - Η αποκατάσταση του Ιούδα
- Η δίκη του Ιησού
 - Απόσταση από αντισημιτικές τάσεις
 - Η ευθύνη σε μία ομάδα εξουσίας

Θέματα των μυθιστορημάτων 2/3

- Αναστάσιμες εμφανίσεις
 - Είτε αποδέχονται την ανάσταση είτε δίνουν διαφορετικές εξηγήσεις για αυτήν

Συμπεράσματα

- Ο τρόπος που ο Ιησούς προσλαμβάνεται στη λογοτεχνία επηρεάζεται από τους εξής παράγοντες:
 - Την έρευνα για το πρόσωπό του
 - Διαδεδομένες ερμηνείες
 - Υπαρξιακά ερωτήματα
 - Πολιτισμικές αλλαγές
 - Την ανθρώπινη δημιουργικότητα και φαντασία

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Αναστασία Μουρατίδου
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό εξάμηνο 2013-2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

